

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Α΄ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΟΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΣΧΕΔΙΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΝΟΜΩΝ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ

**«Βελτιώσεις της ποινικής νομοθεσίας για τους ανήλικους δράστες,
πρόληψη και αντιμετώπιση της θυματοποίησης
και της εγκληματικότητας των ανηλίκων»**

I. Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Με το φερόμενο προς ψήφιση Νσχ τροποποιούνται διατάξεις του Ποινικού Κώδικα που αφορούν τους ανήλικους δράστες, του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, του Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργών και του ν. 2298/1995 («Συμβιβαστική Επίλυση ιδιωτικών διαφορών - Επιτάχυνση διαδικασίας αναγκαστικής εκτέλεσης - Σχεδιασμός και εφαρμογή σωφρονιστικής πολιτικής και άλλες διατάξεις») και ιδρύεται Κεντρικό Επιστημονικό Συμβούλιο για την πρόληψη και την αντιμετώπιση της θυματοποίησης και της εγκληματικότητας των ανηλίκων.

Ειδικότερα στο πρώτο κεφάλαιο του υπό ψήφιση Νσχ:

- τροποποιείται το άρθρο 54 του Ποινικού Κώδικα και επανακαθορίζεται η διάρκεια του περιορισμού σε ειδικό κατάστημα νέων. Η διάρκεια διαβαθμίζεται αναλόγως προς το ύψος της απειλούμενης ποινής για το τελεσθέν έγκλημα (άρθρο 1)

- τροποποιούνται τα άρθρα 126 και 127 του Ποινικού Κώδικα και προβλέπεται η επιβολή αναμορφωτικών ή θεραπευτικών μέτρων μέχρι και το 15ο έτος της ηλικίας του ανήλικου δράστη. Επίσης προβλέπεται και η επιβολή περιορισμού σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων μόνο σε ανήλικους δράστες που έχουν συμπληρώσει το δέκατο πέμπτο έτος, για κακουργήματα, τα ο-

ποία εμπεριέχουν στοιχεία βίας, στρέφονται κατά της ζωής ή της σωματικής ακεραιότητας ή τελούνται κατ' επάγγελμα ή κατ' εξακολούθηση (άρθρο 2)

- τροποποιούνται τα άρθρα 129, 130 και 131 του Ποινικού Κώδικα και καθιερώνεται το δικαίωμα της αυτοπρόσωπης ή δια πληρεξουσίου δικηγόρου παράστασης του ανηλίκου ενώπιον του Τριμελούς Δικαστηρίου Ανηλίκων κατά τη χορήγηση της υφ' όρον απόλυσης, προβλέπονται κριτήρια για τον ποινικό σωφρονισμό των ανηλίκων που εισάγονται σε δίκη μετά την συμπλήρωση του 18ου έτους ίδια με εκείνα που θα ίσχυαν αν οι ανήλικοι εισάγονταν σε δίκη πριν από την συμπλήρωση του 18ου έτους. Επίσης προβλέπεται η δυνητική αντικατάσταση του περιορισμού σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων με φυλάκιση ή κάθειρξη, αν ο καταδικασμένος ανήλικος έχει συμπληρώσει το δέκατο όγδοο έτος της ηλικίας του πριν αρχίσει η εκτέλεση της απόφασης (άρθρο 3)

Στο δεύτερο κεφάλαιο τροποποιούνται :

- οι διατάξεις του Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργιών σε ό, τι αφορά τα προσόντα και τη θητεία του δικαστή ανηλίκων (άρθρο 4)

- το άρθρο 45 Α του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, και ορίζεται ως υποχρεωτική η ακρόαση του ανηλίκου πριν ο Εισαγγελέας αποφασίσει την αποχή ή μη από την ποινική δίωξη (άρθρο 5)

- το άρθρο 113 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, και επαναπροσδιορίζεται η αρμοδιότητα των δικαστηρίων ανηλίκων (άρθρο 6)

- το άρθρο 242 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, και προβλέπεται ότι τα εγκλήματα που τελούνται από ανηλίκους δεν δικάζονται ως αυτόφωρα (άρθρο 7)

- το άρθρο 282 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, ώστε να επιβάλλεται μόνο σε ανηλίκους άνω των 15 ετών προσωρινή κράτηση, η οποία έχει ως κατ' αρχήν ανώτατο όριο τους έξι μήνες (άρθρο 8)

- το άρθρο 340 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, και προβλέπεται ο υποχρεωτικός διορισμός συνηγόρου από τον δικαστή ανηλίκων όταν η πράξη είναι κακούργημα (άρθρο 9)

Στο τρίτο κεφάλαιο του υπό ψήφιση Νοχ:

- περιέχονται τροποποιήσεις του άρθρου 17 ν. 2298/1995 και αναμορφώνονται οι προϋποθέσεις και η διαδικασία προληπτικής εισαγωγής ανηλίκου σε ίδρυμα αγωγής ανηλίκων (άρθρο 10)

- επανακαθορίζεται ο σκοπός των Εταιρειών Προστασίας Ανηλίκων, οι οποίες εφεξής θα παρέχουν και ψυχολογική στήριξη σε ανηλίκους και τις οικογένειές τους και θα δύνανται να διοργανώνουν επιστημονικές ημερίδες και συνέδρια και να συμμετέχουν σε έρευνες και προγράμματα για την αντιμετώπιση της θυματοποίησης και της εγκληματικότητας των ανηλίκων. Περαιτέρω, προβλέπεται η παροχή υποστήριξης, μεταξύ άλλων, σε ανηλίκους στους οποίους έχει επιβληθεί ποινή στερητική της ελευθερίας, ρυθμίζονται θέματα που αφορούν τη σύνθεση και τη λειτουργία του Διοικητικού Συμβουλίου των εν λόγω Εταιρειών και προβλέπεται η θέσπιση Κανονισμού Λειτουργίας τους με υπουργική απόφαση (άρθρο 11)

- συνιστάται, στο Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, «Κεντρικό Επιστημονικό Συμβούλιο, για την πρόληψη και αντιμετώπιση της θυματοποίησης και της εγκληματικότητας των ανηλίκων» (Κ.Ε.Σ.Α.Θ.Ε.Α.) και ορίζεται η σύνθεσή του. Περαιτέρω, καθορίζεται το έργο του Συμβουλίου και ρυθμίζονται θέματα σχετικά με την λειτουργία του. Τέλος, για τη διοικητική υποστήριξη του Κ.Ε.Σ.Α.Θ.Ε.Α. προβλέπεται η σύσταση, στο ίδιο Υπουργείο, της Ειδικής Υπηρεσίας Προστασίας Ανηλίκων, η οποία θα υπάγεται απ' ευθείας στον αρμόδιο Υπουργό, και ρυθμίζονται θέματα στελέχωσής της (άρθρο 12).

II. Παρατηρήσεις επί των επί μέρους άρθρων

1. Επί του άρθρου 2 παρ. 2

Δια της παρ. 2 του άρθρου 2 του υπό ψήφιση Νοχ τροποποιείται η παρ. 1 του άρθρου 127 του Ποινικού Κώδικα και προβλέπεται ότι ο περιορισμός σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων επιβάλλεται μόνο σε ανηλίκους που έχουν συμπληρώσει το δέκατο πέμπτο έτος της ηλικίας τους, εφόσον η πράξη τους έχει τον χαρακτήρα κακουργήματος και εμπεριέχει στοιχεία βίας, στρέφεται κατά της ζωής ή της σωματικής ακεραιότητας ή τελείται κατ' επαγγέλμα ή κατ' εξακολούθηση. Επειδή, συμφώνως προς το άρθρο 18 εδ. β του Ποινικού Κώδικα, κάθε πράξη που τιμωρείται με περιορισμό σε ειδικό

κατάστημα κράτησης νέων είναι πλημμέλημα, θα ήταν ίσως σκόπιμο η φράση «έχει το χαρακτήρα κακουργήματος» να αντικατασταθεί από τη φράση «αν την τελούσε ενήλικος, θα ήταν κακούργημα».

2. Επί του άρθρου 3 παρ. 1

Δια της παρ. 1 του άρθρου 3 του υπό ψήφιση Νσχ τροποποιείται η παρ. 2 του άρθρου 129 ΠΚ και προβλέπεται ότι ο ανήλικος κλητεύεται υποχρεωτικώς τουλάχιστον δέκα ημέρες πριν από τη συνεδρίαση του δικαστηρίου που αποφασίζει για την υφ' όρον απόλυσή του. Εν προκειμένω συγκεκριμενοποιείται το δικαίωμα δικαστικής ακρόασης ως ειδικότερη έκφανση του δικαιώματος δικαστικής προστασίας, υποκείμενο του οποίου είναι και ο ανήλικος (βλ. Σ. Κουτσουμπίνα, Η συνταγματική θέση του ανηλίκου, Πρόληψη και αντιμετώπιση της εγκληματικότητας των ανηλίκων (Επανεκπαίδευση – Ένταξη), Αθήνα- Κομοτηνή 1990, σελ. 148 επ.)

3. Επί του άρθρου 7

Δια του άρθρου 7 του υπό ψήφιση Νσχ τροποποιείται το άρθρο 242 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας και προβλέπεται ότι τα εγκλήματα που τελούνται από ανηλίκους δεν δικάζονται ως αυτόφωρα. Επειδή η έννοια του αυτόφωρου εγκλήματος, όπως αυτή ορίζεται στο άρθρο 242 παρ. 1 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, συνδέεται με περισσότερες ειδικές ρυθμίσεις (άρθρα 275 παρ.1, 243 παρ.2, 254, 409 επ. του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας), μια εκ των οποίων είναι και η εφαρμογή της συνοπτικής διαδικασίας, ίσως θα ήταν νομοτεχνικώς ορθότερο, αντί του άρθρου 242 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, να τροποποιηθεί το άρθρο 417 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, ώστε να εξαιρεθούν τα επ' αυτοφώρω καταλαμβανόμενα εγκλήματα των ανηλίκων από την εφαρμογή της συνοπτικής διαδικασίας.

4. Επί του άρθρου 10

Δια του άρθρου 10 του υπό ψήφιση Νσχ τροποποιούνται οι παρ.1 έως 5 του άρθρου 17 του ν. 2298/1995. Δια της προτεινόμενης τροποποίησης παρ. 5 του άρθρου 17 του ν. 2298/1995 δίνεται η δυνατότητα στον Εισαγγελέα Ανηλίκων να υποβάλλει αίτηση στον Δικαστή Ανηλίκων για εισαγωγή ανηλίκου σε ίδρυμα αγωγής για προληπτικούς λόγους χωρίς τη συναίνεση των προσώπων που ασκούν την γονική μέριμνα του ανηλίκου. Θα ήταν ενδεχομένως σκόπιμο να τεθούν συγκεκριμένες προϋποθέσεις υπό τις οποίες ο Εισαγγελέας Ανηλίκων θα μπορεί να υποβάλλει την σχετική αίτηση, και να τροποποιηθεί αντιστοίχως και η παρ. 13 του ν. 2298/1995, ώστε να προβλέ-

πεται δυνατότητα απόλυσης του ανηλίκου και με αίτηση του Εισαγγελέα Ανηλίκων. Επειδή η εισαγωγή του ανηλίκου σε ίδρυμα αγωγής συνιστά στέρηση της προσωπικής του ελευθερίας, θα ήταν ευκαίριο να προβλεφθεί δικαστικός επανέλεγχος σε τακτά χρονικά διαστήματα της παραμονής του ανηλίκου στο ίδρυμα αγωγής, ιδίως αν το χρονικό διάστημα του εγκλεισμού είναι μεγαλύτερο του έτους.

Αθήνα, 30.6.2010

Η εισηγήτρια
Αθανασία Διονυσοπούλου
Επιστημονική Συνεργάτις

Ο Προϊστάμενος του Β΄
Τμήματος Νομοτεχνικής Επεξεργασίας
Στέφανος Κουτσουμπίνας
Επ. Καθηγητής της Νομικής Σχολής
του Πανεπιστημίου Θράκης

Ο προϊστάμενος της Α΄ Διεύθυνσης
Επιστημονικών Μελετών
Αντώνης Παντελής
Καθηγητής της Νομικής Σχολής
του Πανεπιστημίου Αθηνών

Το μέλος του Επιστημονικού Συμβουλίου
Χρίστος Μυλωνόπουλος
Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου
Κώστας Μαυριάς
Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών